

139η Συνάντηση
Μετα-Ψυχολογίας

Βασίλειος Μαούτσος

11/10/11,

Μεταψυχολογικό Σεμινάριο

‘Ελληνικό Ινστιτούτο Κλασικής Ψυχανάλυσης’

‘On the History of the Psycho-Analytic Movement’, 1914, Τόμος XIV

2η συνέχεια

Στη σελίδα 39 του υπό εξέταση δευτέρου κεφαλαίου της εργασίας του ο Freud γράφει ‘είχα μάθει ότι η ψυχανάλυση βγάζει ότι το χειρότερο στον καθένα’. Η πρότασή του αυτή εμπεριέχει όλη την πικρία αλλά και την αποφασιστικότητά του για όσα είχε υπομείνει επί πολλά χρόνια από τους συνεργάτες του και δεν ήταν διατεθειμένος να συνεχίσει να τα υπομένει. Ας υπενθυμίσουμε στον αναγνώστη ότι τελειώνοντας αυτή την εργασία του ο Freud είναι καθόλα έτοιμος να ξεκινήσει με τα καθαυτού μεταψυχολογικά του κείμενα. Συνεπώς όφειλε να έχει ξεκαθαρίσει ορισμένα πράγματα προτού εισέλθει σ’ αυτό που θα ήταν πολύ πιο δύσκολο στη κατανόησή του αλλά κατά βάση πολύ λιγότερο αποδεκτό από τις ανθρώπινες άμυνες που του ήταν πλήρως εμποδωμένες. Έτσι σε αυτό το κεφάλαιο κάνει μια ιστορική αναδρομή των αποτυχημένων προσπαθειών του να δημιουργήσει ‘φιλικές σχέσεις’ μεταξύ των μελών των ψυχαναλυτών, όπου αυτοί και εάν ευρίσκοντο, κυρίως όμως στην Βιέννη όπου ήταν και ο πρώτος σημαντικότερος πυρήνας τους. Πέραν της Βιέννης ο δεύτερος πυρήνας ψυχαναλυτών που είχε ξεκινήσει να δημιουργείται ήταν στην Ζυρίχη με πρωταγωνιστές τον Karl Young και τον Eugene Bleuler. Η απροσδόκητη αποδοχή της ψυχανάλυσης από την Σχολή της Ζυρίχης έγκειτο στην προϋπάρχουσα πειραματική ενασχόληση με την ψυχολογία των ‘συσχετίσεων λέξεων’.

Εν τω μεταξύ, ο Freud συνεχίζει να περιγράφει πάντοτε μέσα στο ίδιο πνεύμα κριτικής και συγκρατημένης απογοήτευσης από τα άτομα που τον περιέβαλαν, το γνωστό ταξίδι του στις ΗΠΑ και την τεράστια επίδραση που είχε η επιτυχία αυτού του ταξιδιού στο μέλλον της ψυχανάλυσης. Παρόμοια επιτυχία δεν προβλέπετο να υπάρχει στην Ευρώπη, αν και η μια μετα την άλλη ψυχαναλυτικές σχολές παρουσιάζοντο σε όλα τα κράτη με περιορισμένη όμως αριθμητική απήχηση. Αυτό, κατά τον Freud δεν ήταν αναγκαστικά αρνητικό σημάδι. Σίγουρα η κριτική που εξασκείτο στην ψυχανάλυση σ’ αυτό που κατ’ εκείνον συνιστούσε ένα στιβαρό ευρωπαϊκό τρόπο σκέψης ήταν προτιμότερη από την ατεκμηρίωτη προθυμία της αμερικανικής κοινότητας να την δεχθεί τόσο εύκολα. Εν πάσει περιπτώσει, η ψυχανάλυση όπως περιγράφεται από τον Freud στο 2ο κεφάλαιο της παρούσης εργασίας του δεν έπαυε να εξαπλούται σε χώρους πολύ πέραν των νευρώσεων, των ονείρων, των λαθών της γλώσσας και των ψυχώσεων. Η μυθολογία, η θρησκεία, η τέχνη, η λαϊκή παράδοση, η παιδαγωγική, ο πολιτισμός, η αισθητική, η φιλοσοφία, η εκπαίδευση είχαν πλέον γίνει αναπόσπαστα μέρη του ψυχαναλυτικού κεκτημένου. Μέσα από αυτήν την οπτική ο Freud μπορούσε να ελπίζει ότι έστω και εάν σε απόλυτους αριθμούς η ψυχανάλυση δεν γινόταν επαρκώς αποδεκτή, η ασυνείδητη ανάγκη των ανθρώπων να την εμπλέξει σε κάθε τους δραστηριότητα εδικαίωνε τις βασικές του θέσεις και την συνέχιση των προσπαθειών του.